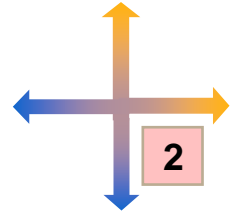

A large, striped hot air balloon is shown from a low angle, looking up at its basket and ropes against a clear sky. The balloon's envelope is white with dark horizontal stripes.

OSA 3

Skenaario 2

- Maailmantalouden epävarmuus ja kilpailu niukoista raaka-aineista johtavat talousmahtien keskinäisten suhteiden kriisiytymiseen. Maailma blokkautuu ja jännitteet kulttuurien välillä kasvavat. Maiden välisestä erikoistumisesta palataan omavaraisuuteen. Sotilaallisen turvallisuuden merkitys nousee – myös Suomessa.
- Suomi on EU:n ja EMUn jäsen, mutta ei niiden ytimessä. Venäjän merkitys Suomen taloudelle on hyvin suuri. Myös keskisuomalaiset pk-yritykset ovat löytäneet tiensä Venäjän markkinoille.
- Taloudessa on ollut suuri vaihteluita, mutta Suomen talous kasvaa niukasti (0 – 2 % vuodessa). Energian ja raaka-aineiden hinnat ovat erittäin korkeat. Keski-Suomi on kansallisen kasvun kärkipäätä yhdessä Etelä- ja Kaakkois-Suomen kanssa teollisuuteen ja energiantuotantoon liittyvien vahvuksiensa vuoksi.
- Epävarmuus ja blokkautuminen kaventavat viennin näkymiä. Globaalit arvoketjut rakoilevat ja alueellistuvat. Suomen vienti keskittyy Venäjän ja EU:n suuntaan. Myös pk-yritykset ovat löytäneet sijansa Venäjän markkinoilla.
- Globaalit ympäristöongelmat ovat yhä vakavampia. Puhdas vesi on maailmalla arvotavaraa. Keski-Suomessa on viimein keksitty keinot vesiosaamisen kaupallistamiseen. Vesiasiantuntijuudella ja Päijänteen puhtaan veden tuotteilla on kysyntää.
- Suomessakin joudutaan turvautumaan ajoittain polttoaineiden ja energian käyttörajoituksiin. Paikallinen biotalous ja energiantuotanto ovat kasvattaneet merkitystään. Turvetta hyödynnetään monipuolisesti ja vesistöjä pilaamatta.
- Julkinen talous on ongelmassa, joten hyvinvointipalveluita ja etuuksia on jouduttu jonkin verran karsimaan. Julkiset turvaverkot ovat osin korvautuneet yhteisvastuulla, joilla hoidetaan vanhuksia, lapsia ja paikallisia palveluita. Työn käsite on laajentunut, joten kaikki osallistuvat yhteiskunnan ylläpitoon.
- Keski-Suomessa on 5-10 kuntaa ja yhteisöllinen maakuntahenki on korkealla. Teollisuustuotanto on uudistunut ja energiaa tuotetaan paikallisesti. Keski-Suomi pärjää biotalouden ja turvallisuuden (kyberturvallisuus, vahvistuneet puolustusvoimat) osaamisalueilla. Tuotantoa on siirretty takaisin Suomeen ja Eurooppaan blokkautumiseen liittyvän epävarmuuden vuoksi.
- Paikallisuus, omavaraisuus ja yhteisöllisyys ovat tuotannon ja palveluiden avainsanoja. Tuonti ja kansainvälisyys ovat vähentyneet.

Epävarmuus lisääntyy

2012 – 2015

Globaali kehitys

- Ympäristötavoitteista ei päästä yksimielisyyteen.
- Öljyyn ja raaka-aineisiin liittyvä kilpailu kiristyy ja hintojen heilahtelu kasvaa.
- Iran jatkaa ydinohjelmaansa.
- Kiinassa demokratisoituminen ja epävakaus lisääntyvät.
- USA:n talouden haasteet lisääntyvät, ja sen kyky vastata globaalisti turvallisuuden ylläpitämisestä heikkenee.
- Saksa tarvitsee taloudellisia liittolaisia.
- Kulttuurien väliset rajapinnat tulevat kriisialttiimmiksi.
- Eriarvoistuminen maailmassa alkaa kasvaa monin paikoin kestävämmiin mittasuhteisiin.

Suomen kehitys

- Suomen talous heittelee ja populismi lisääntyy.
- YK:n turvaneuvostohankkeen jälkipyykki jatkuu

Suhteet kriisiytyvät

2016 – 2020

Globaali kehitys

- Lähi-itä kriisiytyy. Tällä on vaikutuksia kauppamerenkulkuun. Öljyn hinta nousee korkealle.
- Talouskasvu Aasiassa, alueelliset kriisit ja ympäristöongelmat kiristävät kamppailua luonnonvaroista. Tämä kehitys yhdistyy länsimaiden aseman heikkenemiseen ja lisää monissa maissa poliittisia paineita.
- Suurvaltojen välinen luottamus heikkenee nopeasti alueellisten kiistojen ja nousevan kansallismielisyyden vuoksi.
- Globaaleja haasteita ja talousongelmia ratkaistaan enemmän alueellisten blokkien ja kahdenvälisen suhteiden kautta.
- USA:n roolin väheneminen lisää Venäjän valtapyrkimyksiä Euroopassa samalla kun öljyrikkaan Venäjän suorituskyky kasvaa.
- Hajanainen EU pyrkii vastaamaan haasteisiin taloudelliselle ja poliittisella integraatiolla.

Suomen kehitys

- Suomessa syytetään EU:ta ongelmista ja halutaan vetäytyä syrjemmälle yhteistyöstä.
- Taloudellinen kanssakäyminen keskittyy Venäjän ja EU:n suunnille.
- Ulko- ja talouspoliittinen vapaus kapenee.

Blokkiutuminen

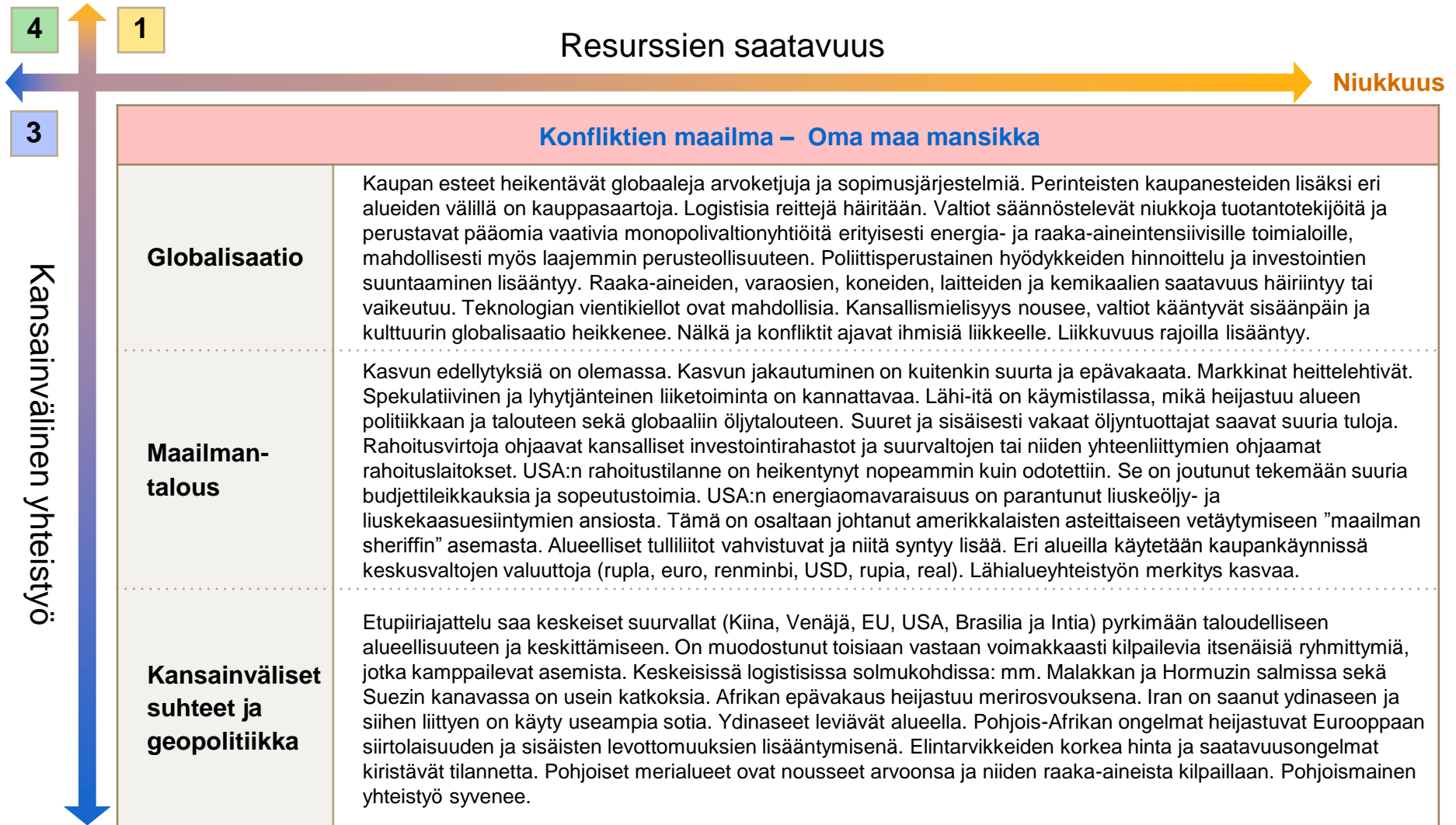
2021 – 2025

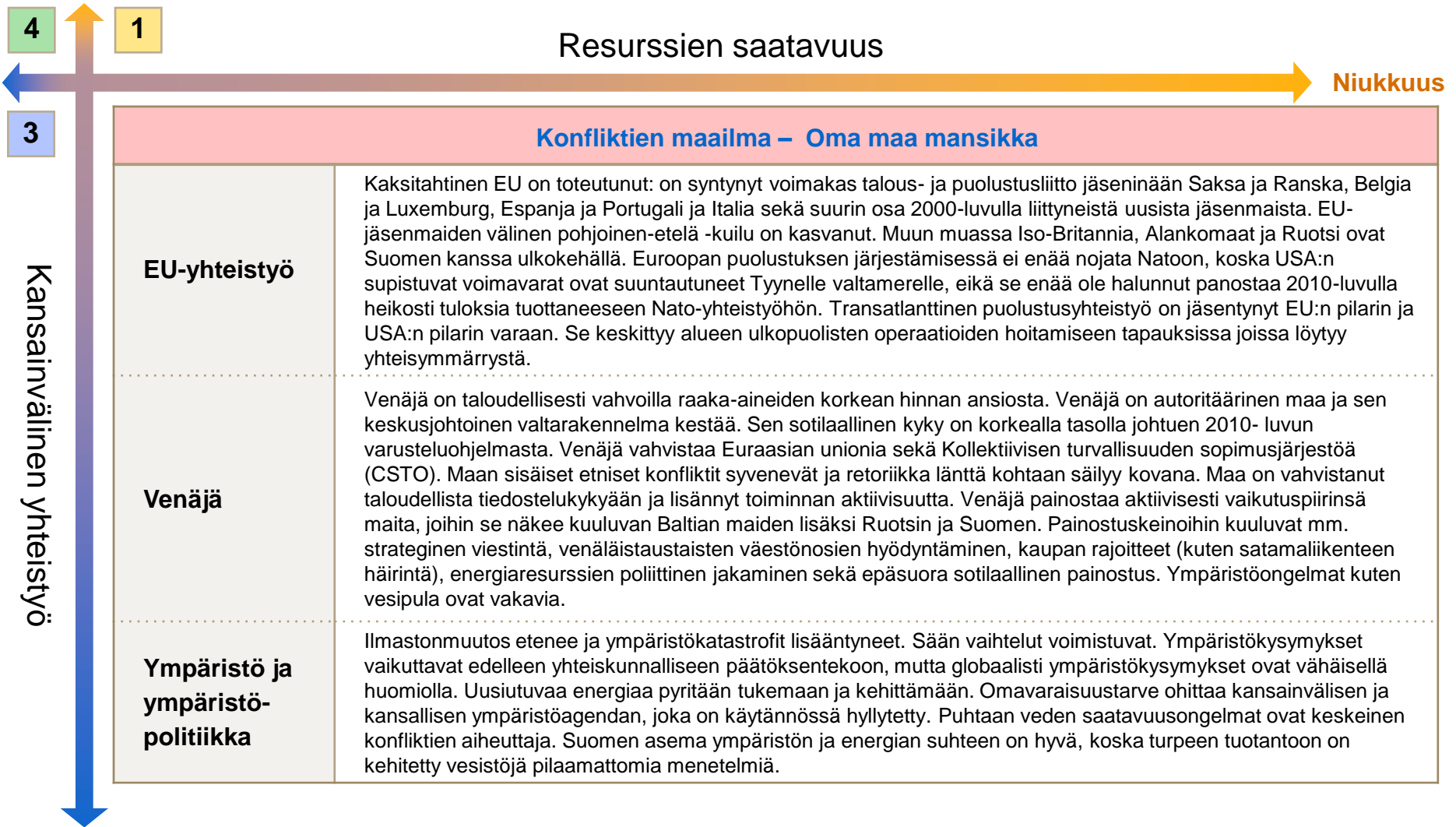
Globaali kehitys

- Niukkuus ja kasvava kansallismielisyys johtavat konflikteihin poliittistaloudellisten ja kulttuuristen blokkien välillä.
- Öljyn ja niukkojen raaka-aineiden maailmanmarkkinahinnat ovat erittäin korkeat.
- Omia intressejään puolustavat alueelliset blokit käyttävät voimakkaita painostuskeinoja toisiaan vastaan.
- Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan tilanne heijastuu talouteen ja Eurooppaan.
- USA:n vetäytyttyä Euroopasta on syntynyt tiukan ytimen EU, josta useampi jäsenmaa on jäänyt ulkokehälle.
- Venäjä on vahvoilla ja painostaa lähialueitaan. Baltian alueella jännitteet kasvavat.

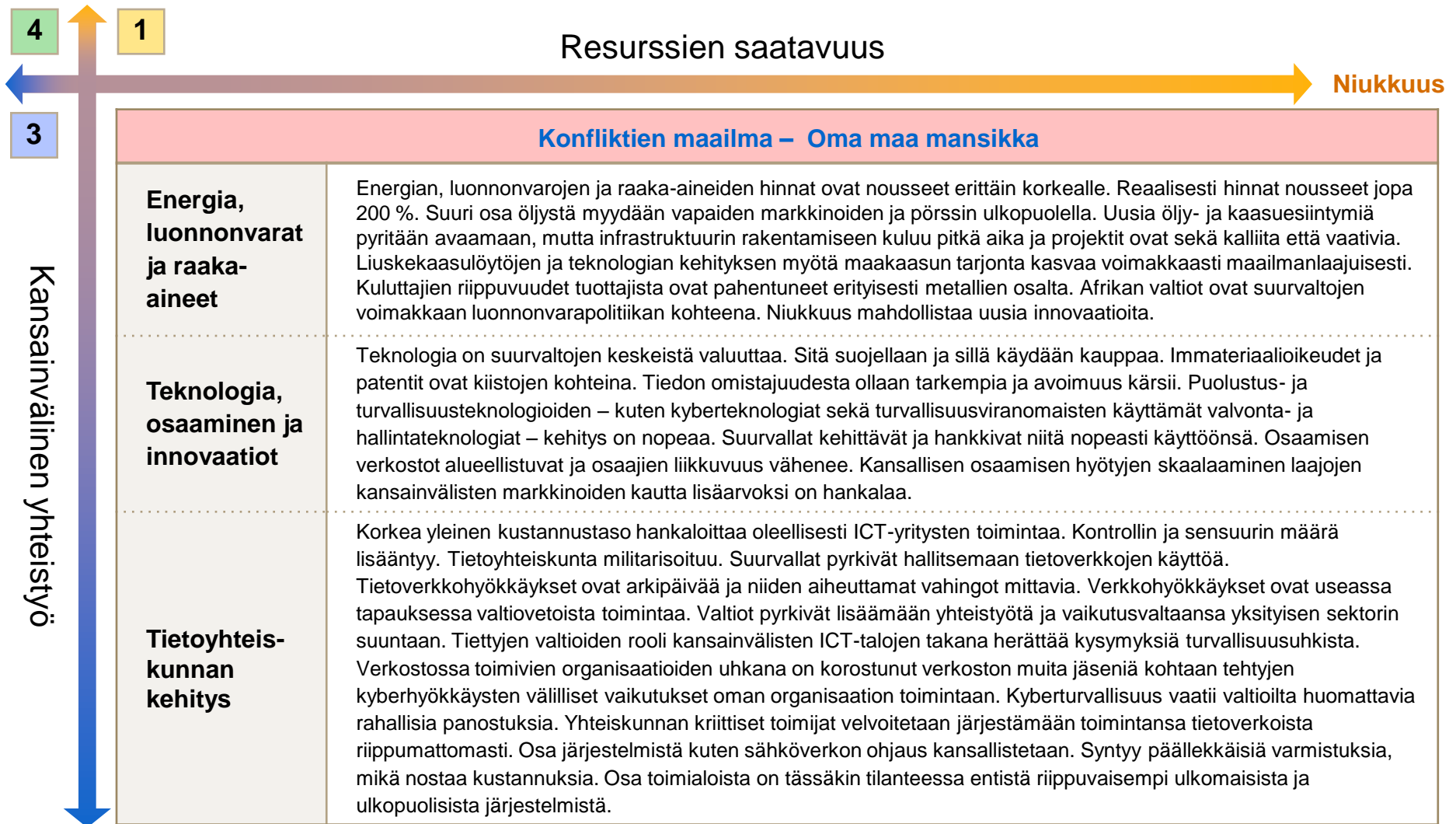
Suomen kehitys

- Suomi on jatkuviissa vaikeuksissa EU:n ja Venäjän suunnilla. Suomi ei ole mukana EU:n päätöksenteossa. Venäjä painostaa eri tavoin.
- Suomen sotilaallinen turvallisuus on noussut keskeisempään asemaan. Pyrkimyksiä on puolustusmäärärahojen nostamiseksi.

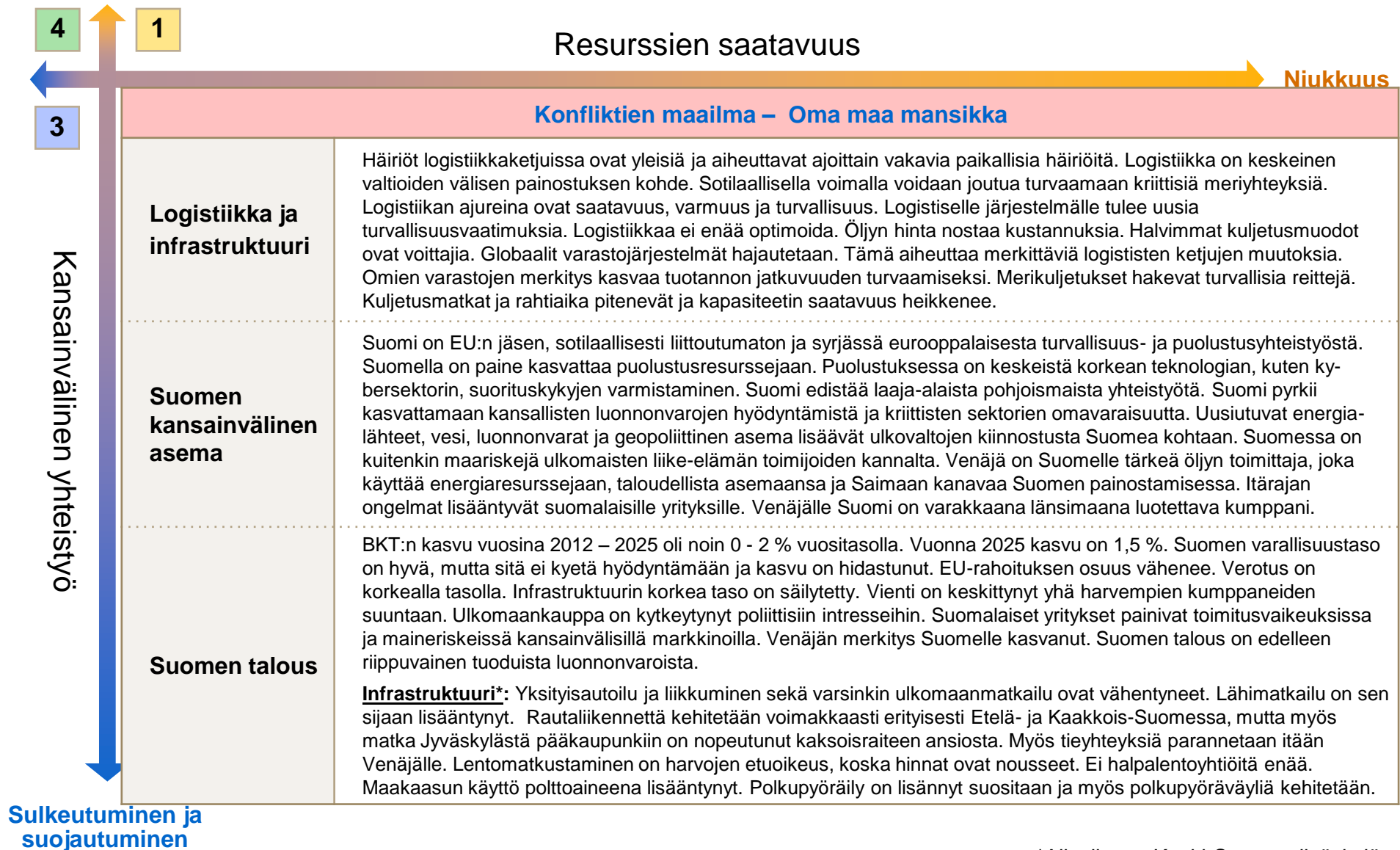

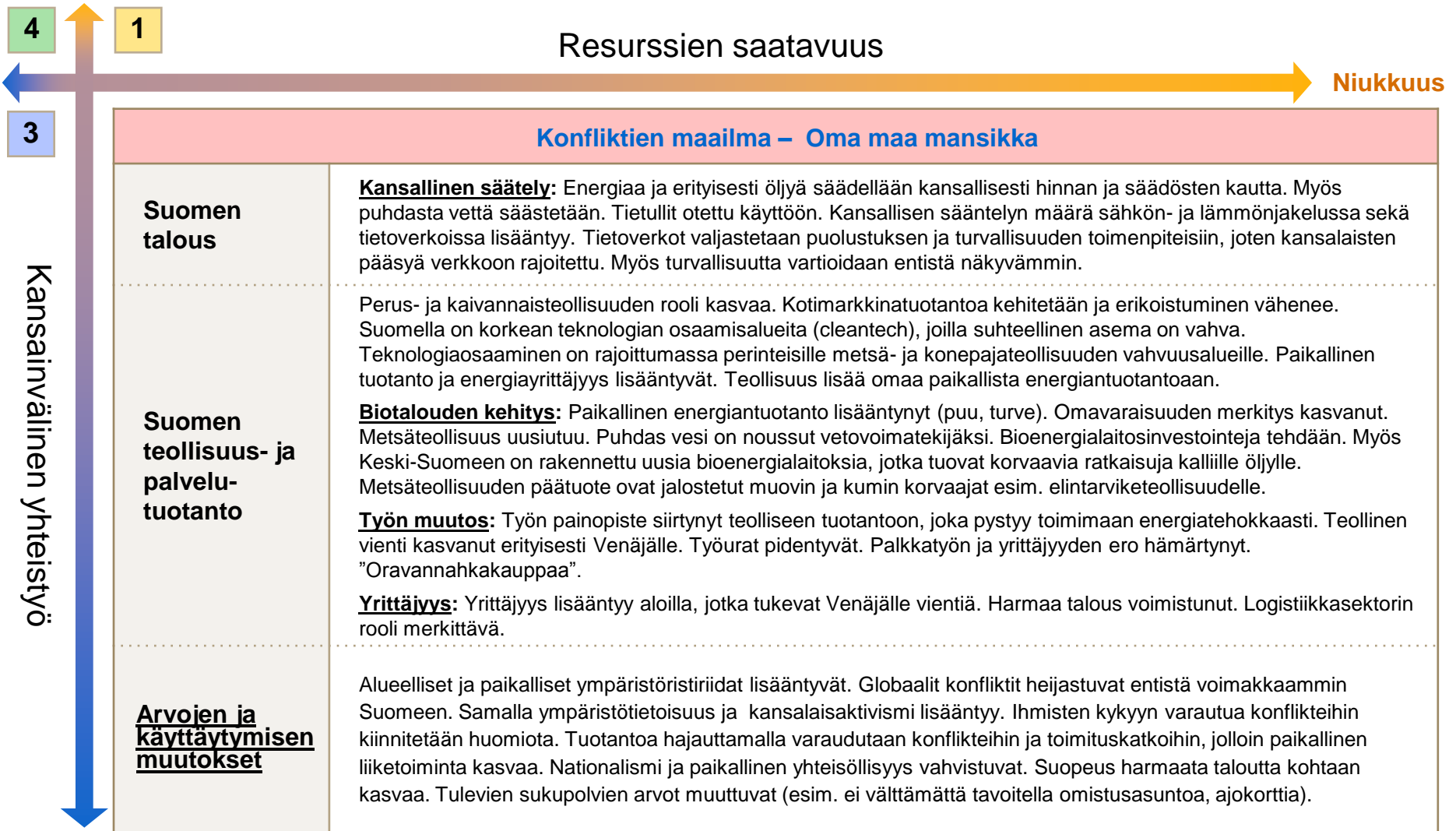
Sulkeutuminen ja suojautuminen

Sulkeutuminen ja suojautuminen

*Alleviivatut Keski-Suomen lisäyksiä

Sulkeutuminen ja suojautuminen

Resurssien saatavuus

Niukkuus

Konfliktien maailma – Oma maa mansikka

4

1

3

Kansainvälinen yhteistyö

Suomen yhteiskunnallinen kehitys

Koko Suomi on asuttu ja kaupungistumisen kasvu on taittunut. Muista maista kotoisin olevia osaajia ei saada Suomeen joten Suomessa osaamisen kasvu taittuu. Pelko konflikteista ja sodasta kasvaa. Puolustusvoimat kasvattaa läsnäoloaan yhteiskunnassa. Ulkomaisen energian, lääkkeiden ja muiden resurssien ajoittaiset saantihäiriöt aiheuttavat tyytymättömyyttä. Niukkuus lisää yhteiskunnallista levottomuutta. Varautumisregulaatio ja –vaatimukset kasvavat koskien yrityksiä ja julkishallinnon organisaatioita.

Hyvinvointiyhteiskunnan kehitys: Perinteinen sosiaaliturva on kaventunut ja yhteiskunta huolehtii vain kaikkein heikoimmassa asemassa olevista. Työ nähdään nykyistä laajempänä käsitteenä: myös ns. vapaaehtoistyö ja työllisyystyöt nähdään tärkeiksi yhteiskunnassa, jolloin erityisesti nuorten työllisyys on parantunut. Kaikki osallistuvat yhteiskunnan ylläpitoon omien resurssiensa voimin. Kehitysavun rahoitus suunnattu kotimaan tarpeisiin.

Kansainvälinen liikkuvuus: Kansainvälisen liikkumisen vaihtoehdot kapenevat. Konflikteilla on vaikutuksia työvoiman saatavuuteen. Liikkuvuus tapahtuu lähinnä Pohjoismaihin, Baltian maihin ja Venäjälle.

Tiedon tuottaminen ja jakaminen: Sosiaalisen median käyttö lisääntyy. Sosiaalinen media toimii omilla yhteisöissään tiedon tuottamisen ja jakamisen välineenä, mutta toimii katkonaisesti ja kasvattaa turvallisuusriskiä. Tiedon jakamisesta tulee vallan väline ja siinä on rajoitteita.

Koulutusjärjestelmien muutoskyky: Rahaa koulutusjärjestelmien kehittämiseen on nykyistä vähemmän käytössä, keskushallinto ohjaa rahan käyttöä. Koulutuksen kansainväliset kontaktit ja opiskelijavaihto ovat vähentyneet. Koulutusjärjestelmä tukee pääasiassa oman elinkeinoelämän tarpeita. Keski-Suomessa koulutetaan osaajia erityisesti perusteellisuuden, ympäristöalan, energiantuotannon ja turvallisuuden aloille. Venäjä kieli on ensimmäinen vieras kieli peruskouluissa. Koulutusvientiä on hyvin rajatusti lähinnä bioenergian alalla.

Julkisen sektorin kehitys

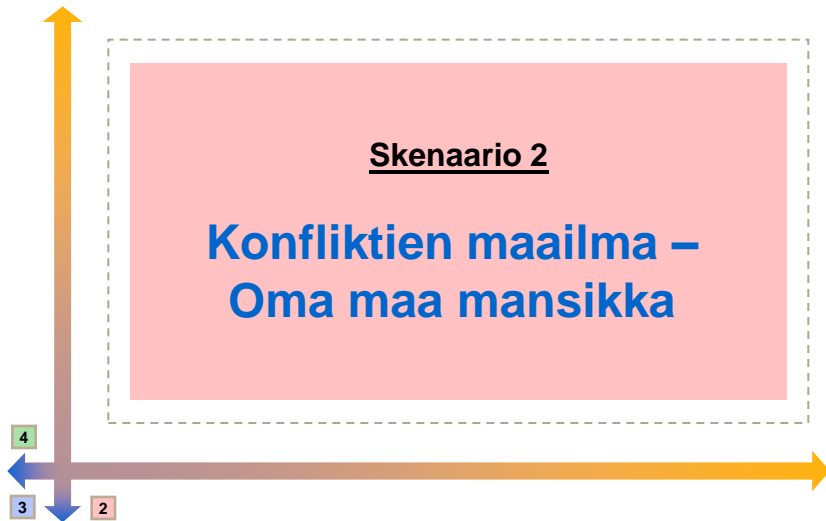
Alueen julkiset työpaikat vähenevät. Julkisen sektorin peruspalvelutaso laskee – erityispalveluista joutuu maksamaan. Julkinen sektori toimii investointitoiminnan veturina ja kehittäminen on julkisvetoista. Kansalaisten kiinnostus yhteisiin asioihin on kasvanut, mikä näkyy myös äänestysaktiivisuudessa.

Maakuntakeskusten rooli ja vetovoima

Koko Suomi on asuttuna ja myös Keski-Suomessa vahva ja uudistunut perusteellisuus on kaventanut eroa keskuskaupungin ja ympäröivien 5-9 kunnan välillä. Keski-Suomen turvallinen sijainti maan keskellä lisää merkitystään vetovoimatekijänä. Hyvät Venäjä-suhteet korostuvat maakuntien menestyksessä. Maakuntahenki on korkealla ja maakuntien välillä kilpailua.

Sulkeutuminen ja suojautuminen

Skenaarioiden vaikutukset maakuntaan

1	MAHDOLLISUUDET
	<ul style="list-style-type: none"> Perinteiset vahvuudet vahvoilla: metsäteollisuus ja yleensä teollisuus Työn käsitteen laajentaminen Venäjä on haasteista huolimatta suuri mahdollisuus Öljyn korkea hinta luo kysyntää metsäteollisuuden uusille tuotteille Koulutuksen kehittäminen palvelemaan vahvemmin alueen elinkeinoelämän tarpeita Turvallisuus, erityisesti kyberturvallisuus Konfliktien sovittelu Puolustusvoimien vahvistuminen Paikallinen teollisuus- ja energiatuotanto, myös liikennepolttonesteet Maaseutu elinvoimainen Lähimatkailu Kansallinen kiinnostus rautatieyhteyksien parantamiseen Turpeen vesistöystävälliset tuotantotavat

2	RISKIT
	<ul style="list-style-type: none"> Ilmastouhat kuten uudet tuholaiset metsissä, uudet lajit yms. Turvallisuusuhat Venäjän voimakas vallankäyttö ja ohjailu Suomen suuntaan Maailman blokkiutumisen myötä osaaminen kaventuu Innovaatiot ja T&K-toiminta jähmettyvät kansainvälisen yhteistyön vähetessä Ei pystytä hyödyntämään aktivoituneen lokalisaation mahdollisuuksia ja jäädään kansallisista verkostoista syrjään Korkea polttoaineiden ja energian hinta syö sisämaan houkuttelevuutta elinkeinoelämän kannalta Raskas byrokratia tukahduttaa toimeliaisuuden Epäonnistuminen alueen lobbauksessa Helsingissä Kansallinen ja kansainvälinen liikkuvuus kaventuvat

3	STRATEGISET VAIHTOEHDOT
	<ul style="list-style-type: none"> Biotalouden sekä turve- ja paikallisenergiatuotannon potentiaalin hyödyntäminen Energia- ja materiaalitehokkuuden kehittäminen Kyberturvallisuus Alueen vaikuttamisen pääfokus Helsingissä Rautatieyhteyksien varmistaminen ja kehittäminen Paikallistuotannon tarvitseman infran ylläpito ja kehittäminen Lähimatkailun kehittäminen Vahva yhteistyö Venäjälle, Pohjoismaihin ja Euroopan unioniin, erityisesti EU:n ulkokehän maihin PK-sektorille tukipalveluiden järjestäminen Venäjän toimintoihin Suomen puhtaan veden varanto (Päijänne) Toimivat etäpalvelut ja tietoverkot myös maaseudulla Uudet yhteisölliset liikkumistavat Kolmannen sektorin roolin vahvistuminen julkisten palveluiden tuottajana

Vaikutukset Keski-Suomeen ja toimenpiteet (1/2)

Skenaario 2: Konfliktien maailma – Oma maa mansikka	Elinkeinot ja työ sekä osaaminen	Maakunnan vetovoimaisuus yrityksille ja ihmisille (ympäristö, palvelut, kuntarakenne)
Vaikutukset	<ul style="list-style-type: none"> ⊙ Metsäteollisuus kehittyy ja vahvistuu ⊙ Omavaraisuus ja paikallinen tuotanto lisääntyvät ⊙ Turvallisuus ja erityisesti kyberturvallisuus luovat työpaikkoja ⊙ Uudistunut perusteollisuus voimissaan ⊙ Kansainvälisestä kehityksestä jäädään jälkeen ⊙ Uusien energiamuotojen kysyntä kasvaa ⊙ Osaajat eivät liiku kansainvälisesti, eikä paljon kansallisestikaan ⊙ Venäjän kaupan kasvu ⊙ Kaikki työ on arvokasta 	<ul style="list-style-type: none"> ⊙ Jyväskylä turvallisuusosaamisen keskittymänä ⊙ Toimivat ja turvalliset tietoverkot ⊙ Palvelut saatavilla myös harvaan asutuilla alueilla ⊙ Runsaasti venäläisiä matkailijoita ⊙ Lähimatkailu lisääntyy ⊙ Kuntaverkko harvenee ja kuntien suora yhteistyö lisääntyy ⊙ Vesistöjen tila paranee parempien turvetuotantomenetelmien ansiosta ⊙ Jyväskylä edelleen vetovoimainen muun muassa opiskelupaikkana – kyberturvallisuus tuo työtä
Toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> ⊙ Uusiutuvan energian tuotanto ⊙ Biojalostamo Keski-Suomeen ⊙ Turvetuotannon kehittäminen ⊙ PK-sektorille kansainvälistymisen tukipalvelut (vrt. Venäjä) ⊙ Metsäteollisuuden tuotteiden uudistuminen ⊙ Kyberturvallisuuden koulutuksen ja osaamisen vahvistaminen ⊙ Lähimarkkinoiden muodostaminen ja mahdollisuudet pienpalveluiden tarjontaan ⊙ Palkkatyön ja yrittäjyyden sääntelyn keventäminen (työn uudet muodot ja käsitys työn tekemisestä) ⊙ Koulutuksen työelämäyhteyksien vahvistaminen 	<ul style="list-style-type: none"> ⊙ Sosiaalisen ja yhteiskunnallisen yrittäjyyden lisääminen ⊙ Palveluiden uudet muodot ja niiden pilotointi – Asennemuutos tärkeää! ⊙ Venäjän kielen osaaminen ⊙ Vahvistetut yrittäjäpalvelut ⊙ Varmistetaan byrokratian keveys ⊙ Panostetaan lähimatkailuun ⊙ Houkutellaan osaajia kansalliselta tasolta

Vaikutukset Keski-Suomeen ja toimenpiteet (2/2)

Skenaario 2: Konfliktien maailma – Oma maa mansikka	Perusrakenne – infrastruktuuri (energia, liikenneinfrastruktuuri, saavutettavuus)	Tulevaisuuden ennakoiminen ja johtaminen (arvojen-, väestön-, aluerakenteen- ja hyvinvoinnin kehitys sekä johtamistarpeet)
Vaikutukset	<ul style="list-style-type: none"> ⊙ Junayhteydet tärkeitä sekä henkilö- että tavaraliikenteessä ⊙ Yhteydet Venäjälle nopeutuneet ⊙ Kaksoisraide Tampereelle rakentumassa ⊙ Autoilu vähentynyt, koska se on kallista ja koska yhteisölliset liikkumisen muodot ovat lisääntyneet ⊙ Hajautettu, puubiomassaan perustuva energiatuotanto, tuotantolaitoksia rakennettu 	<ul style="list-style-type: none"> ⊙ Nationalismi ja jopa maakuntahenki vahvana, maakuntien rooli edunvalvonnassa kasvaa ⊙ Vahvaa ja taitavaa johtajuutta tarvitaan, jopa brutaalia otetta ⊙ Kaupunkien ympärillä elinvoimainen maaseutu – jopa vahvempi kuin kaupunki ⊙ Äänekoski varma biotalouden voittaja ⊙ Jämsä pärjää, koska sen ympärillä maanviljelystä ⊙ Muuttoliikettä ei merkittävästi

Toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> ⊙ Kehitettävä ”ryhmäliikennettä”, jossa yhdistetään myös tavara- ja henkilöliikennettä sekä mahdollisuuksia kimppa-autoiluun ja autojen yhteiskäyttöpalveluille ⊙ Kevyenliikenteen väyliä rakennetaan lisää ⊙ Energiatehokkuus ⊙ Käytetään terveitä julkisia rakennuksia tehokkaasti aamusta iltaan ⊙ Suositetaan etätyötä, e-koulupäiviä, e-kauppaa, e-palveluita, koska liikkuminen on kallista ⊙ Vaikutetaan kansallisesti rautatieliikenteen kehittämiseen alueelle suotuisalla tavalla. 	<ul style="list-style-type: none"> ⊙ Ennakointi tärkeää, jotta osataan ”vetää kotiinpäin” ⊙ Uudistumiskyky elinehtona ⊙ Osallistava johtaminen, jossa kolmas sektori mukana ⊙ Yhteisöllisyyden kasvattaminen, maakunnan yhtenäisyyden ylläpito ⊙ Vahvempi lobbaus kansallisessa päätöksenteossa
---------------------	---	--